

Voedselbos in Schijndel kost vooral engelengeduld

SCHIJNDEL - Het grootste voedselbos van Europa is aangeplant in Schijndel. En nu? Vooral wachten, jaren wachten op de eerste oogst. „Het voedselbos is een toekomstige vorm van landbouw.”

Robèrt van Lith 29-05-19, 08:57

Het voedselbos in Schijndel werd eerder dit jaar aangeplant. Rechts Wouter van Eck, initiatiefnemer en voorzitter van de stichting Voedselbosbouw Nederland. © Jan Zandee/Fotobureau Bolsius

Wie een serieus bos verwacht bij het voedselbos in Schijndel, komt bedrogen uit. In het gebied bij Hardekamp nabij het Wijboschbroek zijn slechts wat hagen en kleine boompjes van een centimeter of dertig hoog te zien. „Gun ons alsjeblieft wat jaren geduld”, reageert Wouter van Eck (54), initiatiefnemer en voorzitter van de stichting

Voedselbosbouw Nederland.
„Oneerbiedig gezegd zijn het nu nog takjes in een zee van onkruid. Maar het komt zeker goed. Over drie jaar oogsten we de eerste frambozen, bessen en uiensoepbladeren van de Chinese mahonieboom. Over een jaar of vijf volgen

Wouter van Eck werkt ook samen met de HAS in Den Bosch voor het Schijndelse voedselbos. © Robèrt van Lith/BD

abrikozen, appels, hazelnoten, peren en pruimen. En over een jaar of vijftien kun je walnoten en kastanjes verwachten. Op dat moment kun je praten over een volgroeid voedselbos.”

Lees ook

(4)

In Schijndel groeit het grootste productievoedselbos van Europa, zestien hectare aan de Hardekamp en vier hectare aan de Boschweg in Schijndel. Grote bomen aanplanten heeft weinig zin, stelt Van Eck. „Die zijn ontzettend duur. Bovendien staat een grote boom een paar jaar stil als je 'm verplaatst, hij is dan in shock. Een boom moet letterlijk wortelen en aarden. Kleiner plantgoed wortelt veel sneller.”

Het voedselbos stuit vooral bij boeren op de nodige scepsis. Zoals bij René Simons van Zachtfruitkwekerij Simons uit Haaren, die vlakbij het voedselbos op een terrein van 4,5 hectare bramen, frambozen en kersen kweekt. „Ik heb er geen moeite mee hoor, met zo'n voedselbos", reageert hij. „Maar ik heb er wel mijn vragen bij. Het planten van bomen en struiken is mooi, maar een terrein van twintig hectare vraagt wel om onderhoud. Ik vraag me sterk af of het op termijn wel te handhaven is. Komt het wel goed met al die gewassen?"

Net als veel collega's maakt Simons zich ook zorgen over besmettelijke ziektes van planten en gewassen in het voedselbos. „Ze spuiten geen gif, dus we maken ons best zorgen of er dan geen besmettelijke ziektes ontstaan. Ik hoop dat het meevalt, maar dat is wel iets wat wij ons afvragen."

Aan Hardekamp in Schijndel ligt zestien hectare voedselbos. © Stichting Voedselbosbouw Nederland

Wouter van Eck staat niet te kijken van de argwaan. „Ik vind de

sceptis heel begrijpelijk. Het is iets nieuws. Landbouwers zijn gewend heel hard te werken op het land. Wij draaien het om. We laten de natuur het werk doen. We zijn luie boeren. In een voedselbos is het eggen niet nodig, dat geldt ook voor onder meer ploegen, mesten of spuiten. Eenmaal aangeplant, heb je geen kosten meer. Voor verdroging hoef je ook niet bang te zijn. De bosbodem werkt als een spons, water wordt vast gehouden. En er ontstaan geen plagen en ziekten door het ecologische systeem. Rupsen en luizen worden bijvoorbeeld gegeten door vogels, de diversiteit aan gewassen voorkomt dat schimmels de overhand kunnen nemen."

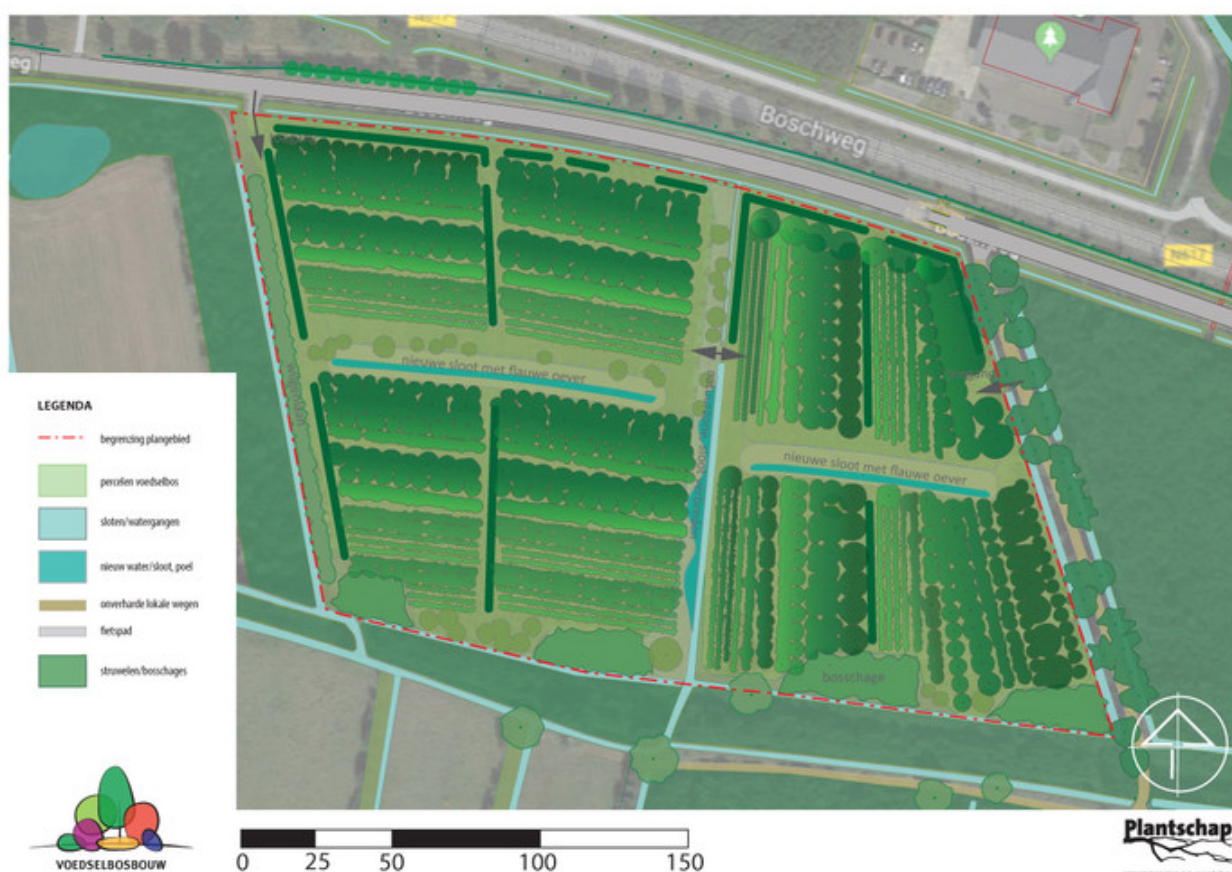
Vrijwilligers hielpen begin 2019 bij de aanleg van het voedselbos in Schijndel, rechts Wouter van Eck. © Jan Zandee/Fotobureau Bolsius

'Overtuigen door te tonen'

Waarom Van Eck zo zeker is van zijn zaak? „Je kunt alleen maar overtuigen door te tonen. Met geduld komt het vanzelf goed. Dat

durf ik te zeggen omdat ik zo'n tien jaar terug begon met Ketelbroek, een klein voedselbos van 2,5 hectare in mijn woonplaats Groesbeek. Hier komt de productie nu echt op stoom. Er staan zeker 200 soorten gewassen, zoals appels, peren, Japanse walnoten en hazelnoten. In die tien jaar hebben we zo veel geleerd, dat we de schaa sprong richting Schijndel aandurfden."

Van Eck merkt dat er steeds meer interesse is voor 'zijn' voedselbos. „Het raakt een snaar. Er is al een landbouwer uit de Betuwe die 4,5 hectare van zijn terrein wil inrichten als voedselbos. Ik hoop dat hij heel veel navolging krijgt, want dat is alleen maar goed voor het milieu én het klimaat."

En aan de Boschweg in Schijndel ligt nog vier hectare voedselbos. © Stichting Voedselbosbouw Nederland

Idee opgedaan in Kenya

Wouter van Eck kwam al eind jaren tachtig op het idee voor een

voedselbos tijdens een werkbezoek aan Kenya. „Ik zag een weelderig en groen bos. Het waren gewassen die van nature niet in Afrika staan, zoals mango en avocado. Dat moet in Nederland ook kunnen, dacht ik toen. Al moet je natuurlijk wel rekening houden met de weersomstandigheden van hier. De mango vriest hier dood in de winter.”

Van Eck was toen nog campagneleider landbouw en voedsel bij Milieudefensie. Het zou nog tot 2009 duren voordat hij daadwerkelijk een voedselbos begon. Van Eck is zeker niet de enige in Europa die zich met voedselbossen bezighoudt. „In Engeland heb je Martin Crawford. Hij runt *forestgardens*, ik ben bij hem wezen kijken. Crawford is nog kleinschalig bezig, in Engeland zijn de boeren nóg conservatiever dan hier.”

Het voedselbos bij Hardekamp bestaat nu nog alleen uit kleine planten en andere gewassen. © Robèrt van Lith/BD

Alle vertrouwen

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) - subsidieverstrekker voor natuurontwikkeling in deze provincie - heeft alle vertrouwen in

de toekomst van het voedselbos. Deze BV van de provincie verpacht de landbouwgrond in Schijndel voor jaarlijks 423 euro per hectare voor twintig jaar aan de stichting Voedselbosbouw Nederland. Tevens investeert het GOB ruim drie ton in de inrichting en aanplanting van het voedselproductiebos. „Het voedselbos is een toekomstige vorm van landbouw“, zegt Jiri van der Drift, adviseur ondernemend natuurnetwerk bij het GOB. Ook Van der Drift weet dat nog niet iedereen barst van het vertrouwen over het voedselbos. „Het duurt inderdaad enkele jaren voordat je de eerste producten kunt oogsten. Daar zien ondernemers tegenop. Het idee voor een voedselbos klinkt al langer, maar het is nog nooit op de schaal van Schijndel gedaan. Daarom vinden wij het zo interessant.“

Wouter van Eck onderzocht de duurzaamheid van landbouwsystemen in Kenya en was campagneleider Landbouw & Voedsel bij Milieudefensie. In 2009 begon hij met de aanplant en agrarische exploitatie van Food Forest Ketelbroek. In Groesbeek bij Nijmegen ligt Ketelbroek, één van de eerste voedselbossen van Nederland. Initiatiefnemer Wouter van Eck was hiermee in 2010 echt een pionier. Het voedselbos heeft zich ontwikkeld tot een bijzondere biotoop met jaarlijks rijkere oogsten maar ook steeds meer soorten © Theo Peeters

Voor het lange wachten werd een oplossing gevonden. Van der Drift: „De stichting Voedselbosbouw heeft de eerste vijf jaar uitstel van pacht betalen omdat er dan nog geen inkomsten zijn. Na die vijf jaar komen de eerste inkomsten uit oogsten. En dan gaat de stichting dus ook pacht betalen. De eerste vijf jaar worden dan verrekend over de volgende vijftien jaar van de pachtovereenkomst.”

We hopen heel erg dat dit bos mensen inspireert om naar dit soort projecten te kijken

Jiri van der Drift , Groenfonds Brabant

Het Schijndelse voedselbos werkt veel met vrijwilligers. En cateringbedrijf Vitam uit Schijndel sloot zich aan als partner. Van Eck: „Vitam gaat in de toekomst producten afnemen. En ze participeren in het educatiegedeelte van het bos.” In dat educatiegedeelte aan het Ben Peterspad komen onder meer proeverijen en bijenhotels.

Van der Drift denkt dat het voedselbos in Schijndel zeker interesse gaat opwekken bij andere ondernemers. „We hopen heel erg dat dit bos mensen inspireert om naar dit soort projecten te kijken. Al gaan er maar enkele landbouwers mee aan de slag, dan draagt dit al bij aan het oplossen van problemen rond biodiversiteit, waterkwaliteit en klimaatveranderingen.”